

Громадське Об'єднання «Форум SOS»
Олійник Вячеслав Вікторович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ *про офіційне тлумачення положень*

Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту Конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується” ст. 8 Конституції України.

В процесі практичного застосування ст. 8, 41, 43, 64, 68, 124 Конституції України при розбіжності з Законом України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб, з застосуванням:

1. Кодексу законів про працю України,
2. Закону України «про виконавче провадження» (ст. 49 ч.3-1),
3. Закону України «Про банки і банківську діяльність»,

При цьому виникла необхідність в офіційному тлумаченні ст. 8, ст. 124 Конституції України з метою забезпечення реалізації та захисту моїх конституційних прав та свобод, з урахуванням Постанови Пленуму Верховного суду України №9 від 01.11.1996 року «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя». Так, неоднозначне правозастосування названої норми Основного Закону призвело до порушення ст. 40, 42, 42-1, 49-2, ,235, 236,237-1, 238, 240-1 КЗПП України.

Необхідність офіційного тлумачення викликана такими обставинами:

Виведення банків з ринку на підставі Закону України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб має дві складові:

1. Визнання банку неплатоспроможним відкликання ліцензії та початок ліквідації. Після прийняття такого рішення Національним банком України призначається тимчасовий адміністратор, який виконує функції Голови правління банку та отримує відповідно заробітну плату згідно штатного розкладу на рівні Голови правління. Тимчасова адміністрація призначається на 3

(6 для системних банків) місяців і здійснює виведення банку на рівень платоспроможного.

До теперішнього часу жоден банк тимчасова адміністрація не вивела на рівень платоспроможного оскільки не зацікавлена так як після закінчення терміну Тимчасової адміністрації Фонд гарантування з тією ж уповноваженою особою здійснює ліквідацію банку.

2. Визнання банку неплатоспроможним та призначення ліквідатора здійснюється через вказаний вище строк та призначення ліквідації здійснюється на рік з можливістю продовження і призначається ліквідатор який знову здійснює функції Голови правління банку.

Слід зазначити, що ні ліквідатор ні Фонд не зацікавлені в виведенні банку на беззбиткову діяльність, а натомість зацікавлені від проблемного перевести до неплатоспроможного і як можна довше здійснювати ліквідацію.

В даному випадку виникає конфлікт інтересів і відповідно порушуються Конституційне право власності вкладників і клієнтів банку та колишніх працівників банку яких поновлено на посадах за рішенням суду.

Наступна обставина виникла через невиконання Рішення суду Публічним акціонерним товариством «БАНК ФОРУМ» у добровільному порядку, Скаржник звернувся із відповідною заявою до відділу Державної виконавчої служби районного управління юстиції у м. для виконання Рішення у примусовому порядку. Державні виконавці відмовили в примусовому виконанні на підставі п. 3-1 ст. 49 Закону України «про виконавче провадження».

Ця норма в ст. 38 Закону України була внесена пакетним голосуванням депутатів Верховної Ради України разом з бюджетом та суперечить нормам Конституції України. Депутати ВРУ голосуючи за цю норму не врахували норми Конституції України, а саме ст. 43 та ст. 124

Відповідно до роз'яснень постанови Пленуму Верховного суду України № 9 від 01.11.1996 року «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя»: «Конституцією України кожній людині гарантовано право звернутись до суду для захисту своїх конституційних прав і свобод. Конституція має найвищу юридичну силу, а її норми є нормами прямої дії. Це зобов'язує суди при розгляді конкретних справ керуватись насамперед нормами Конституції України.»

Відповідно до частини п'ятої статті 124 Конституції України судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України. У пункті 9 частини третьої статті 129 Конституції України до основних засад судочинства віднесено обов'язковість рішень суду.

Судові рішення, що набрали законної сили, обов'язкові для всіх органів державної влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових чи службових осіб та громадян і підлягають виконанню на всій території України, а у випадках, встановлених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, – і за її межами.

Виконання судових рішень у цивільних справах є складовою права на справедливий суд та однією з процесуальних гарантій доступу до суду, що передбачено статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.

Держава Україна гарантує забезпечення виконання судових рішень через державних виконавців органів державної виконавчої служби.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про виконавче провадження» виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження - це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у цьому Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів.

Згідно Пленуму Верховного суду України постановою № 8 від 13.06.2007 року «Про незалежність судової влади» п.19. визначено, що Відповідно до статей 8 та 22 Конституції України не підлягають застосуванню судами закони та інші нормативно-правові акти, якими скасовуються Конституційні права і свободи людини та громадянина, а також нові закони, які звужують зміст та обсяг встановлених Конституцією України і чинними законами прав і свобод. Суди при визначенні юридичної сили законів та інших нормативно-правових актів щодо їх діяльності повинні керуватися Конституцією України як актом прямої дії.

Ряд суддів розглядаючи скарги на дії державних виконавців приймають рішення на підставі Конституції України. Подібна правова позиція викладена:

- в ухвалі міськрайонного суду обл. від 16 жовтня 2015 року по справі № ,залишена в силі Апеляційним судом області,

- в ухвалі районного суду м. від 14 травня 2015 року справа №

- в ухвалі районного суду м. від 19 січня 2016 року справа №

- в ухвалі районного суду м. від 12 жовтня 2015 року справа №

Правова позиція за аналогією права викладена в Постанові від 11 липня 2012 року № 6-65цс12 Верховного суду України.

Подібна правова позиція викладена в численних практиках

Європейського суду з прав людини зокрема справи «Бельшацький проти України» заява №20837/02, Олійник і Байбарза проти України» заява №5384/13 та інші.(інформація <http://old.minjust.gov.ua/9329>)

Але в інших судових справах суди ігнорують норми Конституції України, Пленуму Верховного суду України № 9 від 01.11.1996 року «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя», Пленуму Верховного суду України постановою № 8 від 13.06.2007 року «Про незалежність судової влади», інші акти які ґрунтуються на Конституційних нормах та виносять рішення керуючись ст. 38 Закону України «про виконавче провадження».

Такими є ухвала районного суду м. від 02 лютого 2016 року справа № та інші ухвали. **Ці Рішення суперечать нормам Конституції України та здійснюють правовий вакуум з урахуванням Кодексу законів про працю, коли поновлений на посаді за рішенням суду працівник не може бути поновлений на роботі і не може застосувати ст. 240-1 КЗПП України оскільки установа не ліквідована як юридична особа.**

Як під час тимчасової адміністрації так і під час ліквідації банк має штатний розклад, працівників яких звільняють та приймають. Працівники виконують свої функції приймають заборгованість від боржників, ведуть облік, звітність, здійснюють представництво в судах, здійснюють продаж майнових вимог та майна боржників та банку та інші обов'язки.

Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» ліквідація банку - процедура припинення функціонування банку як юридичної особи відповідно до положень цього Закону та Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб";

Згідно Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» б) ліквідація банку - процедура припинення банку як юридичної особи відповідно до законодавства;

Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» Стаття 77. Відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку Фонд гарантування вкладів фізичних осіб у день отримання рішення Національного банку України про ліквідацію банку набуває прав ліквідатора банку та розпочинає процедуру його ліквідації відповідно до Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб".

Процедура ліквідації банку вважається завершеною, а банк ліквідованим з дня внесення запису про це до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

Національний банк України вносить запис до Державного реєстру банків про ліквідацію банку на підставі отриманого від Фонду гарантування

вкладів фізичних осіб рішення про затвердження ліквідаційного балансу та звіту ліквідатора.

Кодексу законів про працю України містить в ст. 235 норму згідно з якою У разі звільнення без законної підстави або незаконного переведення на іншу роботу працівник повинен бути поновлений на попередній роботі органом, який розглядає трудовий спір.

При винесенні рішення про поновлення на роботі орган, який розглядає трудовий спір, одночасно приймає рішення про виплату працівникові середнього заробітку за час вимушеного прогулу або різниці в заробітку за час виконання нижче оплачуваної роботи, але не більш як за один рік. Якщо заява про поновлення на роботі розглядається більше одного року, не з вини працівника, орган, який розглядає трудовий спір, вносить рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу.

Рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, прийняте органом, який розглядає трудовий спір, підлягає негайному виконанню.

Згідно зі ст. 236 КЗПП України У разі затримки власником або уповноваженим ним органом виконання рішення органу, який розглядав трудовий спір про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, цей орган вносить ухвалу про виплату йому середнього заробітку або різниці в заробітку за час затримки.

Вищевказана норма ґрунтується на прямих нормах Конституції України, а саме ст. 43 та ст. 124.

Згідно функцій Фонду, визначених ст. 4 Закону України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб, на нього покладено обов'язок здійснювати заходи щодо організації виплат відшкодування за вкладами у разі прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії і ліквідацію банку, а не проведення ним безпосередньо таких виплат.

Враховуючи те, що запровадження тимчасової адміністрації і ліквідація банку не позбавляє особу можливості реалізації права на судовий захист, Фонд набуває лише право кредитора банку на відшкодовані вкладником кошти та надану банку цільову позику, а за взятими на себе зобов'язаннями відповідає банк, суди дійшли правильного висновку про задоволення позову в частині стягнення з банку коштів.

При відсутності у Закону України Про систему гарантування вкладів фізичних осіб заборони на подання позову і його вирішення в суді відмова в задоволенні вимог до банку, в якому запроваджена тимчасова адміністрація, до внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб запису про ліквідацію банку як юридичної особи, є порушенням права особи на судовий захист.

Відповідно до прийнятих в пакеті законів Верховною Радою 28.12.2014 року внесених змін до Закону України «про виконавче провадження», містилась норма ст. 49. п. 3-1) прийняття Національним банком України рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку-боржника;

{Частина першу статті 49 доповнено новим пунктом 3-1 згідно із Законом N 78-VIII (78-19) від 28.12.2014 }

Ця норма не чітко регламентує статус застосування в відношенні до банку, а саме **початок та стан ліквідації чи ліквідація як завершений процес.** Виходячи з логіки національного, міжнародного законодавства, практики Європейського суду та Конституції України, КЗПП України ст. 240-1 цей стан є коли банк виключений з реєстру юридичних осіб.

Відповідно до роз'яснень п.1 та п.2 постанови Пленуму Верховного суду України № 9 від 01.11.1996 року «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя»: «Відповідно до ст.8 Конституції в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституційні права та свободи людини і громадянина є безпосередньо діючими. Вони визначають цілі і зміст законів та інших нормативно-правових актів, зміст і спрямованість діяльності органів законодавчої та виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і забезпечуються захистом правосуддя.

Виходячи із зазначеного принципу та гарантування Конституцією судового захисту Конституційних прав і свобод, судова діяльність має бути спрямована на захист цих прав і свобод від будь-яких посягань шляхом забезпечення своєчасного та якісного розгляду конкретних справ. При цьому слід мати на увазі, що згідно зі ст.22 Конституції закріплені в ній права і свободи людини й громадянина не є вичерпними.

Оскільки Конституція України, як зазначено в її ст.8, має найвищу юридичну силу, а її норми є нормами прямої дії, суди при розгляді конкретних справ мають оцінювати зміст будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акту з точки зору його відповідності Конституції і в усіх необхідних випадках застосовувати Конституцію як акт прямої дії. Судові рішення мають ґрунтуватись на Конституції, а також на чинному законодавстві, яке не суперечить їй.»

Керуючись п. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, 41,42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

Просимо Конституційний Суд України:

Здійснити роз'яснення та визнати неконституційними норми п.3-1 ст. 49 Закону України «про виконавче провадження»:

1. Застосування Закону України «про виконавче провадження» (ст. 49 п. 3-1) прийняття Національним банком України рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку-боржника;

{Частина першу статті 49 доповнено новим пунктом 3-1 згідно із Законом N 78-VIII (78-19) від 28.12.2014} З Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», Законом України «про банки та банківську

діяльність», Соціальною хартією, Конвенціями МОП, та ст. 240-1 Кодексу законів про працю України, а саме стан юридичної особи – виключення з реєстру Юридичних осіб або відкликання ліцензії та початок ліквідації.

2. Застосування Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» з Конституцією України, Міжнародними Конвенціями, Кодексу законів про працю України при захисті Конституційних прав працівника.

Додатки:

Конституційне звернення у 3-х прим.

- Копія ухвали міськрайонного суду обл. від 16 жовтня 2015 року по справі №
- Копія ухвали районного суду м. від 14 травня 2015 року справа №
- Копія ухвали районного суду м. від 19 січня 2016 року справа №
- Копія ухвали районного суду м. від 12 жовтня 2015 року справа №
- Копія Постанова від 11 липня 2012 року № 6-65цс12 Верховного суду України.
- Копія ухвали районного суду м. від 02 лютого 2016 року справа №

21 квітня 2016 р.

_____ Олійник В.В.